

## Tämä on rinnakaistallennettu versio alkuperäisestä julkaisusta.

Tämä on julkaisun kustantajan pdf.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

**Timonen-Kallio, E. 2020. Lapsi- ja perhepalveluihin etsitään uusia toimintamalleja. Talk-verkkolehti, HYVE 14.6.2020.**

URL: <https://talk.turkuamk.fi/hyve/lapsi-ja-perhepalveluihin-etsitaan-uusia-toimintamalleja/>

Kaikki julkaisut Turun AMK:n rinnakaistallennettujen julkaisujen kokoelmassa Theseuksessa ovat tekijänoikeussäännösten alaisia. Kokoelman tai sen osien käyttö on sallittu sähköisessä muodossa tai tulosteena vain henkilökohtaiseen, ei-kaupalliseen tutkimus- ja opetuskäyttöön. Muuhun käyttöön on hankittava tekijänoikeuden haltijan lupa.

## This is a self-archived version of the original publication.

The self-archived version is a publisher's pdf of the original publication.

To cite this, use the original publication:

**Timonen-Kallio, E. 2020. Lapsi- ja perhepalveluihin etsitään uusia toimintamalleja. Online Magazine Talk, Health and Well-being 14.6.2020.**

URL: <https://talk.turkuamk.fi/hyve/lapsi-ja-perhepalveluihin-etsitaan-uusia-toimintamalleja/>

All material supplied via TUAS self-archived publications collection in Theseus repository is protected by copyright laws. Use of all or part of any of the repository collections is permitted only for personal non-commercial, research or educational purposes in digital and print form. You must obtain permission for any other use.

Eeva Timonen-Kallio

YTT, yliopettaja, tutkimusvastaava, Turun ammattikorkeakoulu

## Lapsi- ja perhepalveluihin etsitään uusia toimintamalleja

Avainsanat: asiakas, hyvinvointi, johtaminen, kehittäminen, työelämäyhteistyö

**Tämän kevään aikana koronavirus COVID-19 on aiheuttanut valtavasti työtä ja pohdittavaa sosiaali- ja terveysalan toimijoille. Koronavirus siirsi koulun koteihin ja lapset etäopetukseen. Etäkoulu ja etätö on kärjistänyt monien perheiden tilanteita nopeasti. Arki ilman totuttuja rutiineja on tuonut esiin vaikeuksia selvittää arjessa, hoitaa ja huolehtia lapsista, jolloin on haettu lapsi- ja perhepalveluiden moniammatillista apua ja tukea.**

Aiemmin omin voimin koulun, varhaiskasvatuspalvelujen ja sote-peruspalvelujen tukemana pärjänneet perheet ovat siirtyneet uudessa haastavassa tilanteessa intensiivisen perhetyön ja lastensuojelupalvelujen asiakkaisiksi. Uusi tilanne on haastanut hyvinvointipalveluja sote-sektoreiden välillä etsimään uusia tapoja toimia tiiviimmin yhteistyössä – on etsitty toimivia käytäntöjä ja toimintamalleja.

Kriisi onkin jo laajentanut sote-työntekijöiden ammattirooleja, lisännyt sote-yhteistyötä ja vahvistanut monisektorista toimintaa. Hallituksen tavoitteena on estää edellisen 1990-luvun taluskriisin seuraukset turvaamalla koronaviruksen aiheuttamassa poikkeustilanteessa lapsi- ja perhepalveluiden palvelutarjonta ja saatavuus. Kesäkuun lisätalousarvioissa hallitus on varannut lapsille, nuorille, perheille koronan vaikutusten minimoimiseksi 112 miljoonaa euroa, joka osoittaa ongelman vakavuuden ja edessä olevan työmäärän.

### Lapsi- ja perhepalveluita kehitetään sote-alan yhteistyönä

Covid-19-kriisin ohella ja taustalla sosiaali- ja terveysalan hallinno uudistus (SOTE) ja Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE) velvoittavat kehittämään palvelurakenteita ja uudistamaan palvelukonsepteja. Niiden tulisi olla kustannustehokkaita ja yhteistoiminnallisia sekä vastata paremmin lasten, nuorten ja perheiden tarpeita.

Digitalisaation avulla pyritään parempaan palvelujen yhteistyöhön, jotta toimintatavat olisivat tehokkaampia. Johtajiin kohdistuu uudenlaisia osaamisvaatimuksia tilanteessa, jossa johdettavana on monialainen, kompleksinen ja uudistuva palvelukokonaisuus.

### Monitoimijainen työote edellyttää jatkuvaa oppimista

Nykyisessä palvelujärjestelmärakenteessa haasteena on, etteivät asiakkaiden avuntarpeet noudata lainsäädännön jäsenyyksiä eivätkä organisaatio- tai palvelurakenteita. Eri organisaatioiden palveluiden samanaikainen tarve on usein muodostanut vaikean rajapinnan. Asiakkaiden tarpeet sijoittuvatkin usein itse asiassa palvelujen väliin ja katveeseen, jolloin on vaikea ratkaista millaisia palveluita ensisijaisesti tai kiireisimminkin tarvitaan.

*"Oman alan osaamista tulee syventää ja samalla laajentaa oman osaamisensa rajoja yhteyspinnoilla."*

Palveluyhteistyön systemaattisessa kehittämisessä johtamisen haasteena onkin tunnistaa eri ammattiryhmien osaaminen ja kyky johtaa moniammatillista lapsi- ja perhetyön osaamisketjua. Lisäksi on pohdittava, miten hyödyntää uusia mahdollisuuksia ja käyttää resursseja viisaasti.

Monitoimijainen työote edellyttää myös työntekijöiltä oman osaamisen reflektointia. Oman alan osaamista tulee syventää ja samalla laajentaa oman osaamisensa rajoja yhteyspinnoilla.

Verkkoon siirtyvien palvelujen kehittämisen edellytyksenä on, että sote-ammattilaisilla on tarvittavat valmiudet uuden teknologian käyttöönottoon ja valmiudet toimia digitalisoidussa ympäristössä.

### Tuemme ja teemme LAPE-palveluintegraatiota

SIVISOTE-tutkimusryhmän toiminta kohdentuu kasvatukseen, sosiaali- ja terveysalan organisaatioiden raja- ja yhteyspinnoilla tapahtuvaan lapsi- ja perhepalveluiden integraatioon ja yhteiskehittämiseen sekä monitoimijaisen osaamisen vahvistamiseen.

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan kärkiteemat ovat:

- monitoimijainen perhekeskusmalli
- koulu- ja opiskeluhyvinvoinnin edistäminen
- integratiivinen yhteinen lastensuojelu
- LAPE-palveluverkon yhteensovittava johtaminen.

Perhekeskusmallissa painopisteenä on kehittää lasten ja perheiden matalan kynnyksen palveluverkostoa, jossa lapsiperheet saavat kokonaisvaltaista apua oikeaan aikaan. Tarvittava apu ja tuki tuodaan perheen arkiympäristöihin ja pyritään välttämään asiakkaiden ohjaamista palvelusta toiseen.

Perhetyön uusia arkeen vietäviä toimintamalleja on kehitettävä neuvolan perhetyön, varhaiskasvatuksen ja peruskoulun palvelujen kanssa yhteistyössä. Turusta ja Raisiosta on jo malleja, joissa kouluja kehitetään hyvinvointipalvelujen paikkana. Tavoitteenamme on kehittää yhteisöllistä koulua ja edistää kouluviihtymistä. Haluamme ehkäistä oppilaiden eriarvoistumista ja syrjäytymistä oppilashuollon tuella ja koulun hyvinvointipalvelujen keinoin.

### ***"Palvelurakenteiden muutos sekä toimintatavan ja toimintakulttuurin muuttaminen edellyttävät yhteensovittavaa johtamista."***

Lasten suojeleminen kaltoinkohtelun estäminen erityispalveluna edellyttää, että varhaiskasvatus, opetus ja terveydenhuolto sitoutuvat kehittämään lastensuojelupalvelua ja monitoriimajaista työtettä omia perinteisiä tehtävärajoja muuttamalla. Terveys- ja hyvinvointisektorin osaamisaloilla on vahva yhteys lapsi- ja perhepalveluihin sekä perhehyvinvointityöhön. On hyvä edellytykset lape-palvelujen kehittämiseen.

Tutkimusryhmämme lapsi- ja perhepalveluiden kehittämisessä 'yhteistoiminnallisella palvelulla' tarkoitetaan aineettomia prosesseja tai toimintamalleja. Tämä sisältää palveluntuottajan strategisen ajattelun, toimintakulttuurin ja käytännön toimenpiteet, jonka tuloksena on asiakkaan tarpeiden mukainen palvelukokonaisuus. Palvelurakenteiden muutos sekä toimintatavan ja toimintakulttuurin muuttaminen puolestaan edellyttävät yhteensovittavaa johtamista.

### **Palvelujen kehittäminen ja ammatillisen osaamisen vahvistaminen**

Perinteiset ammattirajat ylittävät LAPE-näkökulma ja SOTE-hallinnonuudistus merkitsevät suurta muutosta palvelurakenteissa ja palveluiden tuotannossa. SIVISOTE-tutkimusryhmän pyrkimyksenä on lisätä lasten ja perheiden hyvinvointia, vahvistaa monitoriimajaista työtettä ja ratkaista yhteiskunnallisia ongelmia yhdessä monien sidosryhmien kanssa.

Tutkimusryhmän toimintaa kuvaa työelämään integroitava yhteiskehittäminen, joka kytkee opiskelijan oppimisprosessin ja tutkimusryhmän asiantuntijaopettajien kehittämistyön yhteen työelämän kehittämistarpeiden kanssa.

#### **Mitä kehitetään juuri nyt – käynnissä olevat hankkeet**

**SotePeda 24/7** -hanke (2018–2020) tavoite on vahvistaa osaamista digitaalisten palvelujen ja rakenteiden käyttämisessä, johtamisessa ja kehittämisessä sote-kentällä.

**ERCCI**-hanke (2018–2021) tuo Euroopasta suomalaisen lastenkotien henkilöstön koulutukseen nykyistä moniammatillista osaamis pohjaa vahvistavan verkko-opintojakson (MOOC).

**SOTETIE**-hankkeessa (2019–2021) tutkitaan sote-alan tulevaisuuden geneerisiä osaamistarpeita, kehitetään työelämälähtöistä jatkuvaa oppimista tukeva sähköinen tiekartta tukemaan sote-ammattilaisten osaamistarpeen arviointia sekä rakennetaan osaamistarpeisiin vastaavia joustavia koulutusmoduuleja verkko-opintoina.

**ANKKURI**-hankkeessa (2020–2022) kehitetään toimintamalleja ammattikouluilaisten elintapaohjaukseen sekä mallinnetaan kehittämistyöhön osallistuvien kuntien, alueellisten toimijoiden ja järjestöjen terveyden edistämistyön johtamis- ja yhteistyökäytäntöjä.

**KEMUSOTE**-hanke (2020–2023) tähtää kevytyrittäjien ja yhteiskunnallisten yrittäjien toimintaedellytysten vahvistamiseen soveltamalla osuuskuntatoimintamallia sosiaali- ja terveyspalveluissa.

**SOTE-silta**-hankkeessa (2018–2020) puututaan sotealan työvoimaongelmaan vahvistamalla maahanmuuttajien osaamista Valviran määräysten mukaisesti.

**Ohjaus tulevaisuuden työhön** (OTT) -hanke (2019–2021) kehittää ja mallintaa ammattikorkeakouluopiskelijoiden työllistymistä tai jatko-opiskelua edistävää tulevaisuusorientoitunutta uraohjausta sekä uraohjauksellista pedagogiikkaa.

*Artikkeli on osa SIVISOTE – Lapsi- ja perhepalveluiden kehittäminen ja johtaminen -tutkimusryhmän julkaisutoimintaa.*

#### **Sarjan muut artikkelit:**

Marion Karpin artikkeli: [Uudet työn tekemisen tavat tuovat työhyvinvointia](#)

Hanna Kirjavaisen artikkeli: [Digimaailmassa tulee huomioida myös heikompiosaiset](#)

Mari Lahden artikkeli: [Näyttöön perustuvat menetelmät tulee nostaa etusijalle mielenterveystyössä](#)

14.06.2020

